

Opinie - 11 januari 2016

Geüpdatet op 11 januari 2016

5.666 108

Karlijn Roex

PhD Fellow in Sociology, verbonden aan het Max Planck Institute for the Study of Societies (Keulen, Duitsland)

Wat ging er mis in Keulen

'Over de rug van seksueel geïntimideerde vrouwen wordt door anti-immigrantenpartijen een eigen agenda doorgedrukt'

De stad waarin ik woon huivert na, en Europa huivert mee. Hoewel seksuele intimidatie aan de orde van de dag is, was er met oudejaarsavond toch iets uitzonderlijks aan de hand. De intimidatie was ongekend massaal, collectief en midden op een drukbevolkt centraal plein. Dit is nieuw en ongekend. Daarbovenop komt dan nog eens de etniciteit van de daders. Meteen wordt afgevraagd of het De Migranten zijn die dergelijke praktijken meebrengen. Over de rug van seksueel geïntimideerde vrouwen wordt door anti-immigrantenpartijen een eigen agenda doorgedrukt. Hoewel niets een rechtvaardiging biedt voor seksuele intimidatie, lijkt deze agenda dit wangedrag juist gevoed te hebben.

Onderzoekers hebben precies over dit soort incidenten geschreven, met het hele pakket aan bangmakende ingrediënten: een snelle escalatie van wangedrag, een groep (jonge) mannen, en een etnische minderheid. Zij komen tot de conclusie dat dit snelle escaleren van situaties niks te maken heeft met de Arabische cultuur of het moslimgeloof. Het is dus niet zo dat dergelijke praktijken via De Migrant terechtkomen in ons land. Sterker nog, we hebben genoeg escalaties meegemaakt met autochtonen, ook in Keulen. De afgelopen twee jaar heeft Keulen al kennis kunnen maken met het fenomeen ‘rechts-extremistische hooligans’ of de ‘rechts-extremistische aanslagpleger’.

Toch is het de moeite waard om ons af te vragen waarom sommige niet-westerse allochtonen stennis plegen. Ook daar lijken onderzoekers een antwoord op te hebben, wijzend op de zware stigma’s waaronder niet-westerse allochtonen gebukt gaan. Daaruit ontstaat een behoefte om een sterke groep te vormen met ‘lotgenoten’. Zo’n groep kan dan een alternatieve bron zijn van gedeelde identiteit en normen. Juist asielzoekers hebben het zwaar te verduren gekregen in het debat van de afgelopen maanden, en hebben zich als nieuwkomers nog amper positief kunnen binden aan de samenleving. Dan is de behoefte aan groepsvorming extra groot.

Maar vanwaar dan die escalaties? Er zijn immers genoeg sociologen die geschreven hebben over hoe groepsvorming mensen juist in toom houdt. Maar vanwege de sterkere en acute honger naar een gedeelde identiteit onder gestigmatiseerde jongeren, is er een groter risico op escalatie. De dominantere persoonlijkheden laten eerst wat van hun agressie zien om te signaleren aan de anderen dat naar hen geluisterd moet worden. Dit zal vooral gebeuren als de algehele samenleving zelf ook sterk gericht is op status. Andere groepsleden interpreteren dit gedrag als een signaal van een gedeelde groepsnorm en gaan zich ook zo gedragen. Onderzoekers hebben bijvoorbeeld gevonden dat deze theorie pestgedrag verklaart. In feite komen dergelijke escalerende groepsprocessen, hoewel gelukkig meestal geen groepsaanrandingen, dagelijks voor onder schoolkinderen.

Toch schuilt er een gevaar in deze slachtofferverklaringen, zoals de zojuist genoemde stigma-verklaring. De gediscrimineerde groep wordt namelijk tot een potentieel gevaarlijke groep gebombardeerd, omdat discriminatieslachtofferschap mensen agressief zou kunnen maken.

Hiermee bevestigen mensen die deze groep proberen te emanciperen juist de heersende stigma's. De resulterende mengelmoes aan medelijden en angst is misschien nog pijnlijker voor etnische minderheden dan louter angst. We moeten blijven beseffen dat er ook andere manieren zijn waarop individuen en groepen met stigma omgaan.

Dus ik kom weer op de conclusie dat wangedrag niks te maken heeft met de cultuur of herkomst. In elke cultuur is het nogal wat om een vrouw zomaar aan te raken, en in elke cultuur kunnen alcohol, snelle groepsdynamiek en andere omstandigheden daar verandering in brengen. Net zo goed gaat het ver dat de moslimcultuur, met haar strenge normen omtrent vrouwelijke kleding, mannen aanspoort om de overtreedsters seksueel te intimideren. Deze mannen hebben namelijk ook nog hun normen omtrent hun persoonlijke gedrag, plus een dosis schaamtegevoel. Gek genoeg gold die schaamtebarrière niet voor de politicus die zonder lach of traan een vluchtelingencursus in vrouwenomgang voorstelde.